

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van leerlingen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

We spreken over *plagen* wanneer leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren leerlingen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Het specifieke van *pesten* is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande kenmerken terug bij een aantal betrokkenen.

Het gepeste kind

- Het pesten kan komen door uiterlijke kenmerken, vertoond gedrag, manier waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.
- Hebben vaak een beperkte weerbaarheid.
- Zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dit ook uit.
- Vaak angstig en onzeker in de groep, durven weinig te zeggen of niets, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden.
- Voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun omgeving geen vrienden om op terug te vallen.
- Kunnen soms beter opschieten met volwassenen.

De pester

- Lijkt populair te zijn, maar dwingt zijn populariteit af door te laten zien hoe sterk hij/zij is en wat hij/zij allemaal kan.
- Het pestgedrag gaat hun gemakkelijk af, en ze krijgen anderen leerlingen mee bij het gedrag.
- Hebben feilloos in de gaten welke leerlingen gemakkelijk aan te pakken zijn, hebben ze het mis gaan ze direct op zoek naar het volgende slachtoffer.
- Er gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van de pester en het slachtoffer: 'je bent voor, of je bent tegen me'.
- Het komt regelmatig voor dat de pester een leerling is die in een andere situatie zelf slachtoffer is of was.
- Leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten.
- Hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door verkeerde en beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vrienden op lange termijn te maken, vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen van macht.

De meelopers en de andere leerlingen

- De meesten zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van de pester. Sommigen houden afstand of doen incidenteel mee. Dit zijn de “meelopers”.
- Kenmerkend is de angst om zelf in de slachtofferrol te geraken.
- Kan zijn dat ze het “meelopers-stoer-gedrag” interessant vinden en denken daarmee in de populariteit mee te liften.
- Wanneer ze actiever gaan meedoen voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht.
- Het individueel denken wordt hierbij meer en meer naar achteren geschoven.

Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt, of die niet willen weten dat er gepest wordt. Gepeste leerlingen kunnen hiervan last ondervinden.

Pesten op school, hoe gaan wij hiermee om?

Uitgangspunten:

- Als pestgedrag plaatsvindt, ervaren we een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de leerlingen, de gepeste leerlingen, de pesters en de ‘zwijgende’ groep leerlingen.
- De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet geaccepteerd wordt.
- Leerkrachten moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk actie ondernemen tegen dit gedrag. Van de overblijfofouders verwachten we dat ze signalen doorgeven aan de betreffende leerkracht.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte procedure uit.
- Dit pestprotocol wordt door het hele team, de leerlingen, de mr, de ouderraad vastgesteld. Alle ouders kunnen dit protocol lezen in de schoolgids en op onze website.
- Wanneer het probleem niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en de directie of bevoegd gezag adviseren. Deze taak ligt op onze school bij de ib-ers van onder- en bovenbouw.

Wat doen we om duidelijk afspraken te maken met elkaar?

- Wij starten het jaar met de Regenboogweken en de inzet van de sociaal emotionele methode.
- De leerkracht bespreekt met de leerlingen aan het begin van het jaar de schoolregels
- Gedurende de eerste weken van het schooljaar worden de schoolregels en de groepsregels vastgesteld met de leerkracht en zijn leerlingen. De regels worden genoteerd op de gekleurde stroken die samen de Regenboog vormen.
- In de school en de klas zal het materiaal van de lessen uit de methode ook duidelijk zichtbaar hangen

- Door gebruik te maken van de map 'groepsvorming' komen onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, omgaan met verschillen, aanpak van ruzie's etc. in alle groepen aan de orde. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende samenwerkingsvormen.
- Door gebruik te maken van de methode zal er ook bijgehouden worden welke duidelijke afspraken we maken en welk gedrag we willen zien.
- Elke week wordt de nieuwe regel aan de school gepresenteerd door de groepen.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis van de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid is over de omgang met elkaar.
- Leerlingen, leerkrachten, directie en ouders zorgen gezamenlijk voor de bewaking van een goed pedagogisch klimaat, waarbij de nadruk gelegd wordt op het positief reageren naar elkaar.
- 2 keer per schooljaar (oktober en maart) zal er in de groepen 1 t/m 8 een sociale vragenlijst ingevuld worden door de leerkracht. In de groepen 6 t/m 8 wordt deze lijst ook door de leerlingen zelf ingevuld. De lijst bestaat uit 46 vragen die de sociale competenties van leerlingen meten en vragen die het gevoel van sociale veiligheid weergeven (de Monitor Sociale Veiligheid, MSV). De uitkomst van de MSV is anoniem en de schoolresultaten hiervan worden doorgegeven aan de schoolinspectie. Door middel van deze lijst kunnen we conclusies trekken ten aanzien van aanwezigheid van mogelijk pestgedrag of signalen die hiertoe kunnen leiden.

De belangrijkste regels van het pesten luiden:

Kinderen, ouders en school: Wordt er gepest, praat er dan thuis en op school over.

Houd het niet geheim!!

Samen zijn we verantwoordelijk voor de goede sfeer in de groep en op school.

Als je wilt dat een ander stopt met "iets" dat jij niet wilt, dan zeg je **Stop!**

Wat doen we als er gepest wordt?

Stap 1:

Er eerst zelf (en samen) uit proberen te komen met behulp van "stop houd op!"

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uit komt heeft deze de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. De leerkracht maakt vervolgens een afspraak met de leerlingen om er in een later stadium op terug te komen.

Op groepsniveau kan de leerkracht aandacht hieraan besteden door het inzetten van de 'sterk in de klas' medewerker

Stap 2:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Er wordt hierbij gebruik gemaakt van de win-win methode. Hieronder verstaan we dat wij de leerlingen eerst de kans geven om zelf hun conflicten op te lossen. De leerkracht neemt aanvankelijk een neutrale positie in. De oplossing van het conflict moet in redelijke mate tegemoet komen aan de wensen van de betrokkenen. Als de oplossing voor beiden goed is, dan spreken we van een win-win oplossing.

Stap 3:

Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling in en houdt een gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt.

Op deze school heeft elke leerling recht op herstelrecht. Een leerling heeft 2x de kans op te herstellen. Als het de derde keer nogmaals gebeurt worden de ouders benaderd en wordt er een gesprek gepland met leerkracht, kind, ouder en IB. Een gespreksverslag wordt in het kinddossier in ESIS genoteerd. Ook wordt de naam van de ruziemaker/pester in ESIS genoteerd. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Vóór het gesprek geven we de ouders het advies om het protocol eens door te lezen. Zo weten ze hoe wij op school omgaan met pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Consequenties die zijn besproken met de pester en die van belang zijn voor de rest van de groep worden besproken met de andere leerlingen, zodat ook voor hen duidelijk is dat we het pestgedrag niet tolereren.

Consequenties

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem/haar melden) en vervolgens leveren stap 1 tot en met 3 geen positief resultaat op voor de pester, gepeste- en medeleerlingen. De leerkracht neemt dan duidelijk stelling in. De aanpak is opgebouwd in **5 fases**; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

Fase 1

- Een of meerdere pauzes binnen blijven, wanneer het pestgedrag in deze tijd plaatsvindt. Dit na afspraak met ouders. De leerling krijgt een plaats aangewezen bij een leerkracht of op de stoelen in de gang. De leerling mag niet alleen in het lokaal achterblijven.
- Nablijven tot alle leerlingen naar huis vertrokken zijn, wanneer het pestgedrag op zulke momenten plaatsvindt. Dit na afspraak met ouders.
- Door gesprek: bewustwording van wat hij/zij met de gepeste leerlingen uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Een (tweede) evaluatiegesprek met ouders (en leerling) naar aanleiding van de gemaakte afspraken uit het vorige gesprek.,

Fase 2

- Een gesprek met de ouders (en leerling), als voorgaande acties en eerder gesprekken met ouder(s) op niets uitgelopen zijn. De medewerking van de ouders wordt nu nadrukkelijk gevraagd, om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in Esis en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.
- De interne begeleider is bij dit gesprek aanwezig.

Fase 3

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld van het zorgteam.
- De interne begeleider blijft betrokken en coördineert.

Fase 4



- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een gedragscontract met de leerling vast te leggen.
- De directie wordt ingeschakeld en coördineert.

Fase 5

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. De school heeft hiervoor een schorsings- en verwijderingsbeleid.
- De directie initieert.

De begeleiding

De gepeste leerlingen:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie er wordt gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is vaak een reactie die pestgedrag oproept. De leerlingen in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren (negeren, stopmethode).
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- De gepeste leerling in laten zien waarom een leerling pest.
- Nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerlingen benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- De gepeste leerling niet te veel beschermen. Hiermee plaats je de gepeste leerling juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten nog toe kan nemen.

De pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten.
- Laten inzien wat het effect is van zijn/haar gedrag.
- Excuses laten aanbieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste leerling heeft.
- Straffen als de leerling wel pest / belonen als de leerling zich aan de regels houdt.
- Leerlingen leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen de ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in de leerling; wat is de oorzaak van het pesten?
- In overleg met de interne begeleider hulp inschakelen.

Medeleerlingen:

- De leerlingen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag.
- De leerlingen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De leerlingen stimuleren om voor een ander op te komen.



- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.
- Samen spelen en samenwerken met de gepeste leerlingen stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buitenspeelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar).
- Leerlingen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.
- Herhalen van de school- en groepsregels.
- Benadrukken dat leerlingen verschillend mogen zijn.

Adviezen aan de ouders

De gepeste leerlingen

- Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

De pester

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind om deel te nemen bij een club.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem het goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

